

POLACY WOBEC DŁUŻNIKÓW GMINNYCH

Wrzesień 2022

Raport z ogólnopolskiego badania
Krajowego Rejestru Długów Biura Informacji Gospodarczej SA
pod patronatem Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej
im. Jerzego Regulskiego

O raporcie

Raport „Polacy wobec dłużników gminnych” składa się z trzech części. Pierwsza część „Postawy Polaków” prezentuje wyniki badania przeprowadzonego w maju-czerwcu 2022 r. przez IMAS International na zlecenie Krajowego Rejestru Długów Biura Informacji Gospodarczej na reprezentatywnej grupie dorosłych Polaków (N=1011, wiek: 18-74 lata) metodą CAWI.

Celem badania była identyfikacja postaw Polaków wobec działań władz gminy ukierunkowanych na odzyskanie zaległych opłat od mieszkańców i przedsiębiorców. W tym m.in.: poznanie oczekiwań badanych wobec sposobów odzyskiwania zaległych opłat od mieszkańców i przedsiębiorców przez władze gminy, określenie sytuacji, w których badani dostrzegają zasadność rezygnacji z egzekwowania zaległych opłat od mieszkańców i przedsiębiorców przez władze gminy, a także rozpoznanie, czy zdaniem badanych gminy odpowiednio informują mieszkańców o sposobach zarządzania gminnym budżetem.

Część druga raportu to „Profil aktywnego wyborcy”. Prezentuje ona odpowiedzi, jakie podczas badania udzielali aktywni wyborcy, czyli osoby, które zadeklarowały uczestnictwo w trzech ostatnich wyborach gminnych/samorządowych (wójtów, burmistrzów, rad gminy lub powiatu). Celem analiz było ustalenie, jakie decyzje władz gminnych wobec dłużników popierają regularnie głosujący, zaangażowani w sprawy swojej gminy mieszkańcy.

Część trzecia raportu „Zadłużenie wobec gmin” prezentuje dane o zadłużeniu konsumentów oraz przedsiębiorców wobec jednostek samorządu terytorialnego. Składają się na nią informacje gospodarcze o nieopłaconych zobowiązaniach w podziale na województwa, wiek i płeć dłużników, a w przypadku przedsiębiorstw – w podziale na formę prawną i branżę dłużnika. Dane o zadłużeniu pochodzą z lipca 2022 r.

Krajowy Rejestr Długów Biuro Informacji Gospodarczej SA

Najstarsze i największe biuro informacji gospodarczej w Polsce działające od 2003 r. pod nadzorem Ministerstwa Rozwoju i Technologii. Lider na rynku informacji gospodarczej, administrujący bazą danych o 2,7 mln dłużników, którzy mają w sumie 8,5 mln zobowiązań finansowych na łączną kwotę 54,4 mld zł. Obsługuje wszystkie podmioty gospodarcze – od jednoosobowych firm poprzez małe i średnie przedsiębiorstwa, po wielkie korporacje. Z usług KRD korzysta ponad 1 milion przedsiębiorców i konsumentów oraz jednostek samorządu terytorialnego. W II kwartale 2022 r. pobrali oni 11,4 mln raportów gospodarczych. Na podstawie Ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych gromadzi informacje zarówno o płatnościach nieuregulowanych w terminie, jak i tych, które zostały opłacone terminowo. KRD BIG SA wchodzi w skład Kaczmarek Group, do którego należą również takie spółki i marki, jak firma windykacyjna Kaczmarek Inkasso, program Rzetelna Firma, Kancelaria Prawna VIA LEX, firma faktoringowa NFG, serwis ChronPESEL.pl oraz spółka EasyCheck.

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego

Fundacja jest największą polską organizacją pozarządową wspierającą rozwój samorządności. Działa od 1989 r. jako organizacja sieciowa z ośrodkami regionalnymi na terenie całego kraju, kiedy to inicjatorzy prac nad ustawą o samorządzie terytorialnym: Jerzy Regulski, Andrzej Celiński, Jerzy Stępień, Aleksander Paszyński i Walerian Pańko powołali do życia Fundację, która miała czuwać nad odradzającą się samorządnością terytorialną w Polsce. Od tamtej pory nieprzerwanie misją Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego jest:

- działanie na rzecz zwiększania sprawności i efektywności funkcjonowania administracji samorządowej,
- wspieranie decentralizacji władzy publicznej,
- wzmacnianie poczucia sprawstwa wśród obywateli,
- budowanie lokalnego kapitału społecznego w Polsce,
- popularyzacja polskich doświadczeń transformacji ustrojowej w innych krajach.

Fundacja działa wielotorowo: prowadzi działalność szkoleniową, realizuje liczne projekty partnerskie w Polsce i za granicą, moderuje działania ponad 80 forów branżowych reprezentujących 22 środowiska zawodowe pracowników JST, świadczy profesjonalną pomoc doradczą oraz publikuje wyniki badań i analiz poruszających najważniejsze problemy samorządności terytorialnej.

Współpracuje z przedstawicielami lokalnych instytucji samorządowych, reprezentantami administracji rządowej, organizacjami pozarządowymi, liderami społecznymi, przedsiębiorcami i społecznościami lokalnymi.

Fundacja prowadzi szkolenia i kursy m.in. podnoszące kompetencje w zakresie monitorowania i egzekucji podatków i opłat lokalnych przez samorządy oraz moderuje działania forów branżowych reprezentujących liczne środowiska zawodowe pracowników JST oraz świadczy profesjonalną pomoc doradczą. Przy FRDL działają regionalne fora skarbników zrzeszające blisko 1000 osób oraz Krajowa Rada tych forów, współorganizująca największe coroczne wydarzenie branżowe – Krajowy Kongres Skarbników.

Wstęp

Samorządy lokalne od wielu lat mają kłopoty z odzyskiwaniem zaległych płatności od mieszkańców i przedsiębiorców, przez co dysponują mniejszą pulą pieniędzy na zaspokajanie wielu potrzeb obywateli. To zobowiązania cywilnoprawne, które mogą być dopisywane przez jednostki samorządów terytorialnych czy jednostki im podległe, m.in. zaległy czynsz, opłaty za wynajęcie lokalu, dzierżawy, opłaty przekształceniowe, opłaty za wodę i ścieki itp.

Receptą na kłopoty finansowe mogłoby być regularne dopisywanie dłużników gminnych do biura informacji gospodarczej, w celu motywowania oraz dyscyplinowania niesolidnych płatników do uregulowania zaległych zobowiązań finansowych. Wielu włodarzy ma jednak obawy, że tego typu działania będą źle przyjęte przez mieszkańców, a tym samym poparcie dla władz miast i gmin spadnie. Obawy te nigdy jednak nie zostały poparte żadnym badaniem.

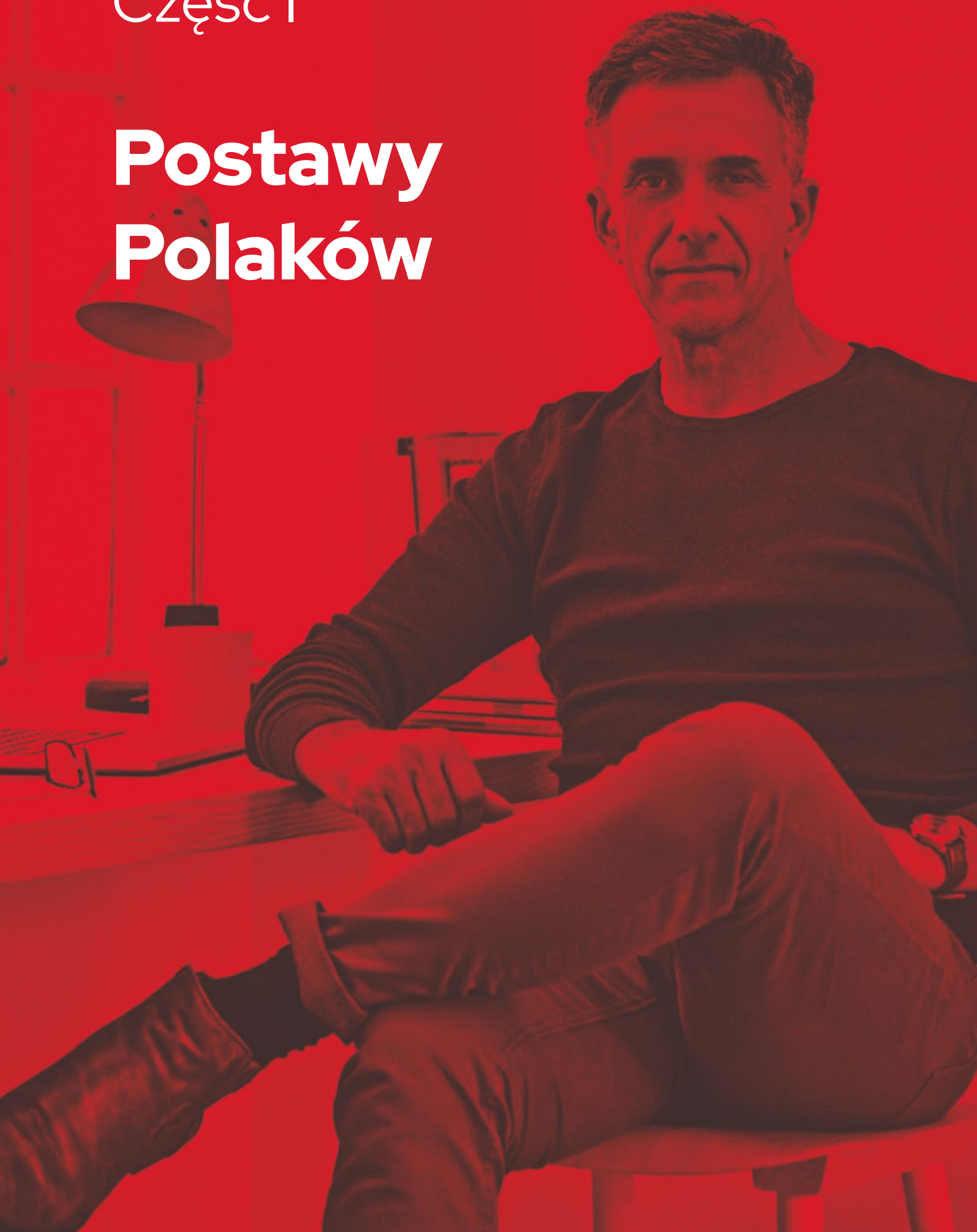
Dlatego Krajowy Rejestr Długów, jako pierwsze Biuro Informacji Gospodarczej w Polsce, zbadał stosunek mieszkańców do windykowania należności od gminnych dłużników. Niniejszy raport jest prezentacją wyników badania przeprowadzonego w całym kraju na przełomie maja i czerwca 2022 r. Patronat nad publikacją objęła Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Reguńskiego.

Najważniejsze wnioski z badania

- Większość Polaków uważa, że władze gminy powinny podejmować skuteczne działania mające na celu odzyskanie zaległych opłat od gminnych dłużników. Poparcie dla tego typu działań rośnie wraz z wiekiem i poziomem wykształcenia Polaków. Częściej aprobują również takie działania mężczyźni niż kobiety oraz mieszkańcy większych miast. Skuteczne działania nastawione na egzekwowanie zaległych należności od gminnych dłużników w największym stopniu popierają aktywni wyborcy, czyli osoby, które zadeklarowały uczestnictwo w trzech ostatnich wyborach gminnych/samorządowych (wójtów, burmistrzów, rad gminy lub powiatu).
- W niektórych, uzasadnionych sytuacjach władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od mieszkańców i przedsiębiorców. Najczęściej wskazywanym powodem ulgi dla mieszkańców jest poważna choroba członka rodziny, a w przypadku przedsiębiorców – problemy finansowe firmy grożące zwolnieniami pracowników. Tego samego zdania są zarówno aktywni wyborcy, jak i pozostali uczestnicy badania.
- W celu odzyskania zaległych opłat od mieszkańców i przedsiębiorców gminy powinny umożliwić im spłatę w ratach lub umorzenie odsetek, jak również odpracowanie długu. Na trzecim miejscu pod względem częstotliwości wskazań znalazło się natomiast dopisanie dłużników do Krajowego Rejestru Długów. Jest to działanie bardziej akceptowalne niż przekazanie sprawy do sądu czy firmy windykacyjnej. Z taką opinią zgadzają się zarówno osoby regularnie biorące udział w wyborach, jak i pozostałe.
- Fakt, iż władze gminy podejmują działania mające na celu odzyskanie zaległych opłat od mieszkańców i przedsiębiorstw, świadczy o tym, że są dobrym gospodarzem – uważa tak większość Polaków i jeszcze więcej aktywnych wyborców.
- Badanie wykazało, że Polacy nie najlepiej oceniają gminy, jeśli chodzi o kwestię rzetelnego informowania na temat sposobu zarządzania budżetem. Tylko co czwarty badany jest zdania, że gmina udostępnia wystarczające informacje na temat sposobów zarządzania jej finansami. Najlepiej poinformowani w tym względzie są aktywni wyborcy.

Część I

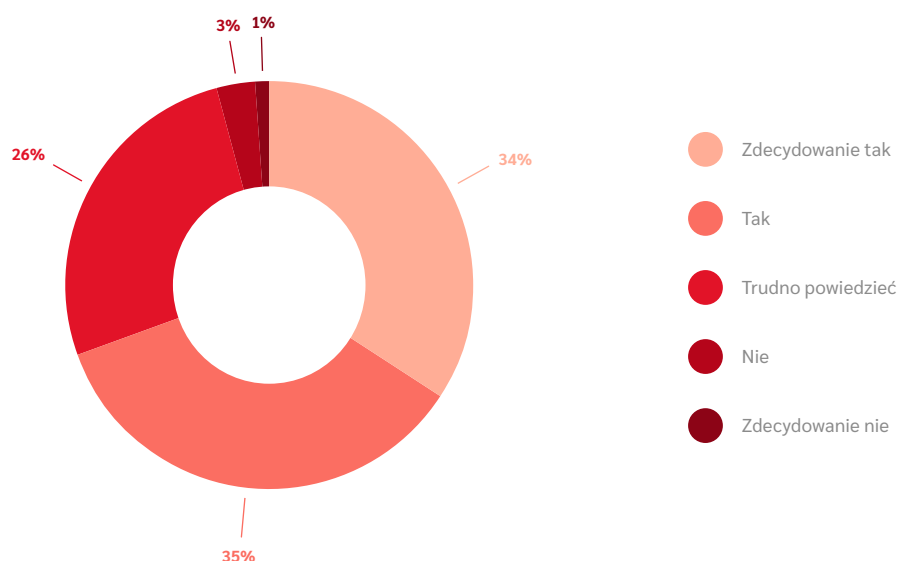
Postawy Polaków

Polacy wobec odzyskiwania należności od gminnych dłużników

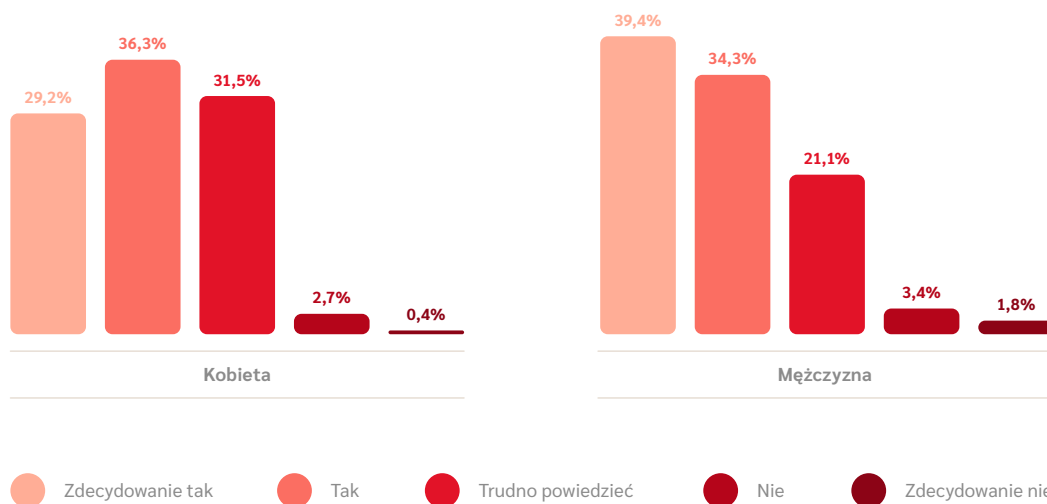
Większość Polaków (69,4%) jest zdania, że władze gminy powinny podejmować skuteczne działania mające na celu odzyskanie zaległych opłat od gminnych dłużników. Przeciwłą opinię wyraziło jedynie 4,2% badanych, a co czwarty ankietowany nie potrafił zająć jednoznacznego stanowiska w tej sprawie.

Czy Pana/i zdaniem władze gminy powinny podejmować skuteczne działania mające na celu odzyskanie/egzekwowanie zaległych opłat od gminnych dłużników? [ogółem, N=1011]

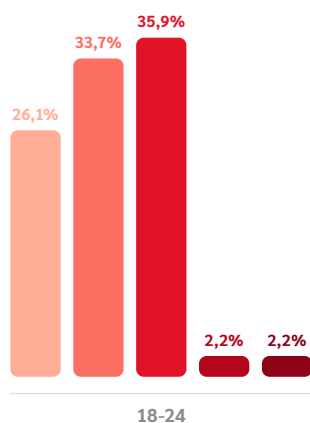
Statystycznie częściej aprobują takie działania mężczyźni niż kobiety. W przypadku mężczyzn odsetek odpowiedzi twierdzących wynosi 73,6%, a w przypadku kobiet 65,4%.

Czy Pana/i zdaniem władze gminy powinny podejmować skuteczne działania mające na celu odzyskanie/egzekwowanie zaległych opłat od gminnych dłużników? [ze względu na płeć, N=1011]

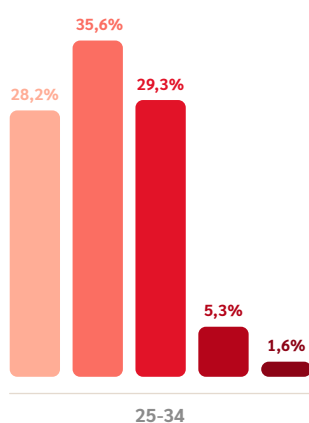

Poparcie dla tego typu działań rośnie wraz z wiekiem. Im starszy respondent, tym chętniej aprobuje działania władz gminy mające na celu egzekwowanie zaległych opłat od gminnych dłużników. Wraz z wiekiem spada też liczba osób niezdecydowanych.

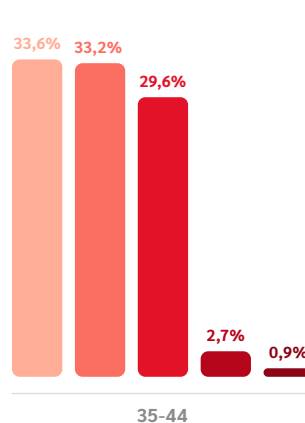
Czy Pana/i zdaniem władze gminy powinny podejmować skuteczne działania mające na celu odzyskanie/egzekwowanie zaległych opłat od gminnych dłużników? [ze względu na wiek, N=1011]

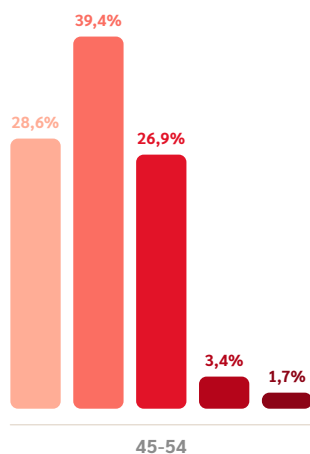
Odsetek odpowiedzi twierdzących:
59,8%

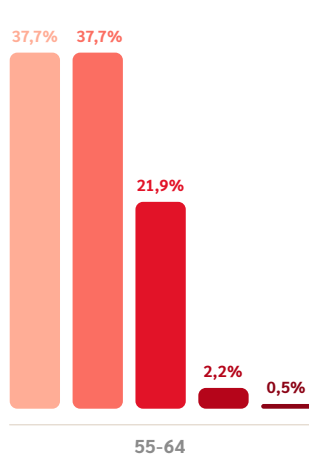
Odsetek odpowiedzi twierdzących:
63,8%

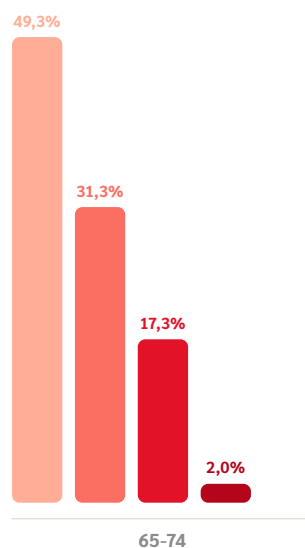
Odsetek odpowiedzi twierdzących:
66,8%

Odsetek odpowiedzi twierdzących:
68%

Odsetek odpowiedzi twierdzących:
75,4%

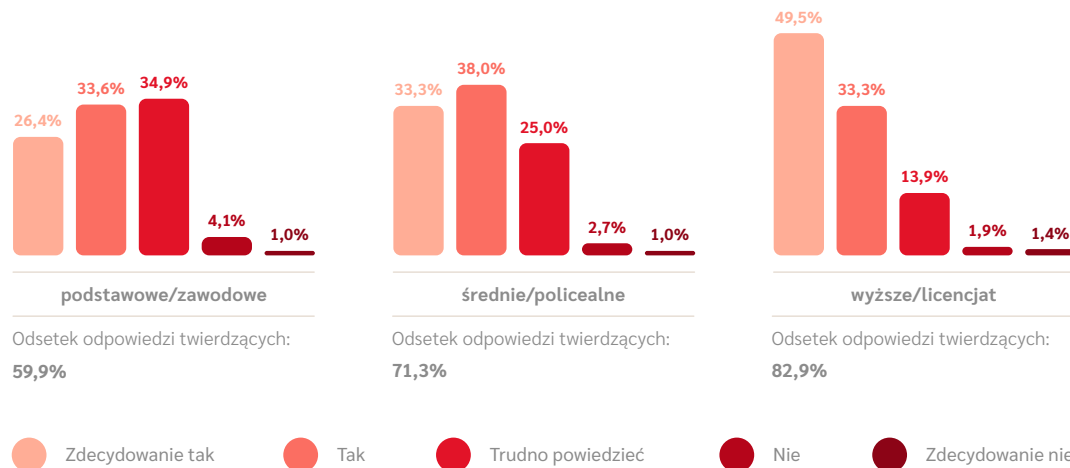

Odsetek odpowiedzi twierdzących:
80,7%

● Zdecydowanie tak
 ● Tak
 ● Trudno powiedzieć
 ● Nie
 ● Zdecydowanie nie

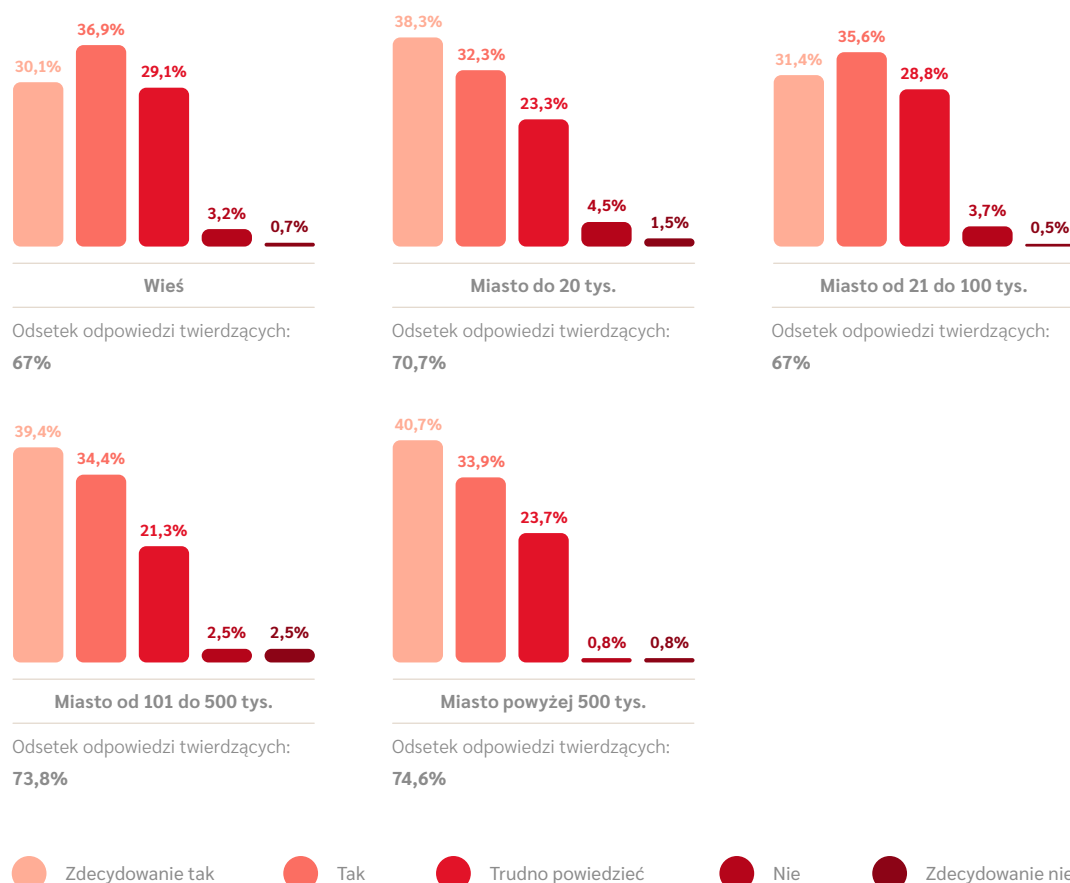
Również im wyższe wykształcenie, tym silniejsze poparcie dla egzekwowania długów przez gminy (82,9%). Najniższe poparcie dla wskazanych działań odnotowano w gronie osób z wykształceniem podstawowym bądź zawodowym (59,9%). W tej grupie badani najczęściej odpowiadali „trudno powiedzieć” (34,9%).

Czy Pana/i zdaniem władze gminy powinny podejmować skuteczne działania mające na celu odzyskanie/egzekwowanie zaległych opłat od gminnych dłużników? [ze względu na poziom wykształcenia, N=1011]

Największe poparcie dla działań mających na celu odzyskanie zaległych opłat od gminnych dłużników wyrażają osoby z miast liczących co najmniej 101 tys. mieszkańców (74,6%).

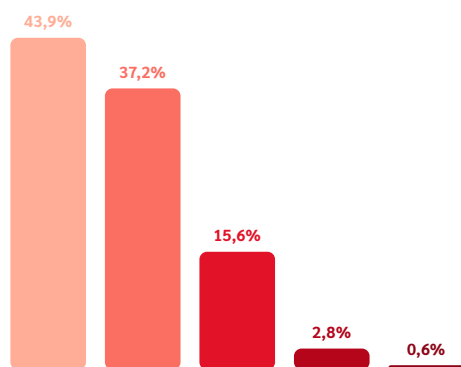
Czy Pana/i zdaniem władze gminy powinny podejmować skuteczne działania mające na celu odzyskanie/egzekwowanie zaległych opłat od gminnych dłużników? [ze względu na miejsce zamieszkania, N=1011]

Skuteczne działania nastawione na egzekwowanie zaległych należności od gminnych dłużników aprobują także aktywni wyborcy – poparcie dla wskazanych poczynań władz gminnych wyraziło aż 81,1% osób, które uczestniczyły w trzech ostatnich wyborach gminnych/samorządowych. Dla porównania, wśród osób, które nie uczestniczyły w żadnych z trzech ostatnich wyborów gminnych/samorządowych, tylko 53,8% wyraziło takie poparcie.

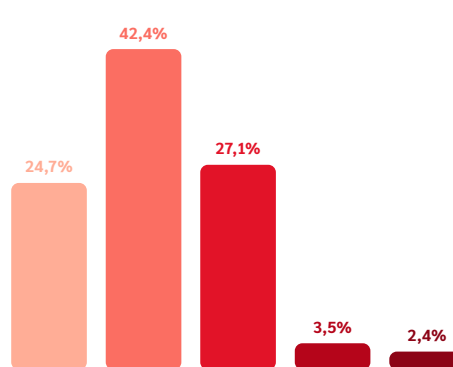
Czy Pana/i zdaniem władze gminy powinny podejmować skuteczne działania mające na celu odzyskanie/egzekwowanie zaległych opłat od gminnych dłużników? [ze względu na częstotliwość uczestnictwa w trzech ostatnich wyborach gminnych/samorządowych, N=1011]

Częstotliwość uczestnictwa w 3 ostatnich wyborach gminnych/samorządowych

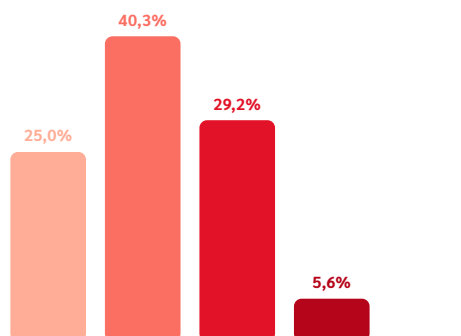
Tak, w 3 wyborach

Odsetek odpowiedzi twierdzących: 81,1%

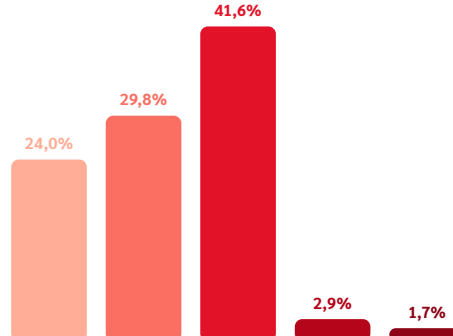
Tak, w 2 wyborach

Odsetek odpowiedzi twierdzących: 67,1%

Tak, w 1 wyborach

Odsetek odpowiedzi twierdzących: 65,3%

Nie uczestniczyłem/am

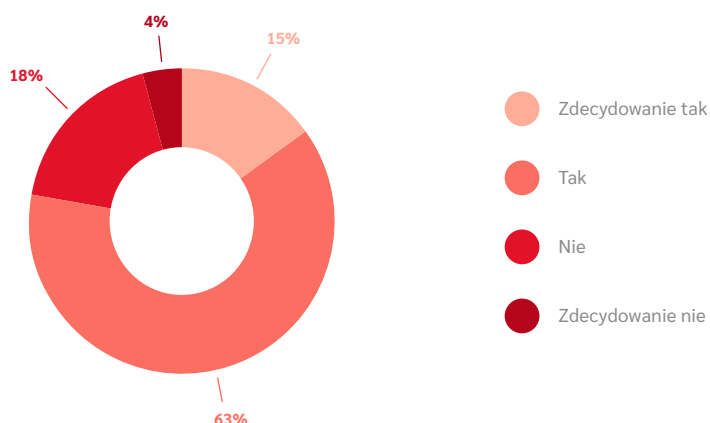
Odsetek odpowiedzi twierdzących: 53,8%

● Zdecydowanie tak
 ● Tak
 ● Trudno powiedzieć
 ● Nie
 ● Zdecydowanie nie

Kiedy rezygnować z egzekwowania zaległych opłat?

Większość Polaków (77,7%) uważa, że w niektórych sytuacjach władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od mieszkańców. Przeciwnego zdania jest 22,3%.

Czy Pana/i zdaniem władze gminy powinny podejmować skuteczne działania mające na celu odzyskanie/egzekwowanie zaległych opłat od gminnych dłużników? [ze względu na częstotliwość uczestnictwa w trzech ostatnich wyborach gminnych/samorządowych, N=1011]

Przekonanie o istnieniu sytuacji, w których władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od mieszkańców, częściej wyrażają kobiety, osoby w wieku 18-24 lata, z wykształceniem średnim lub policealnym, zamieszkujące obszary wiejskie oraz uczestniczące w dwóch spośród trzech ostatnich wyborów gminnych/samorządowych.

Czy Pana/i zdaniem władze gminy powinny podejmować skuteczne działania mające na celu odzyskanie/egzekwowanie zaległych opłat od gminnych dłużników? [ze względu na płeć, poziom wykształcenia, wiek, miejsce zamieszkania, częstotliwość uczestnictwa w trzech ostatnich wyborach gminnych/samorządowych, N=1011]

PŁEĆ

Kobieta	81,3%	18,7%
Mężczyzna	74,0%	26,0%

POZIOM WYKSZTAŁCENIA

podstawowe/zawodowe	78,6%	21,4%
średnie/policealne	79,7%	20,3%
wyższe/licencjat	72,7%	27,3%

WIEK

18-24	82,6%	17,4%
25-34	76,6%	23,4%
35-44	76,7%	23,3%
45-54	81,1%	18,9%
55-64	76,5%	23,5%
65-74	75,3%	24,7%

MIEJSCE ZAMIESZKANIA

Wieś	80,0%	20,0%
Miasto do 20 tys.	77,4%	22,6%
Miasto od 21 do 100 tys.	76,4%	23,6%
Miasto od 101 do 500 tys.	76,3%	23,7%
Miasto powyżej 500 tys.	74,6%	25,4%

AKTYWNOŚĆ WYBORCZA

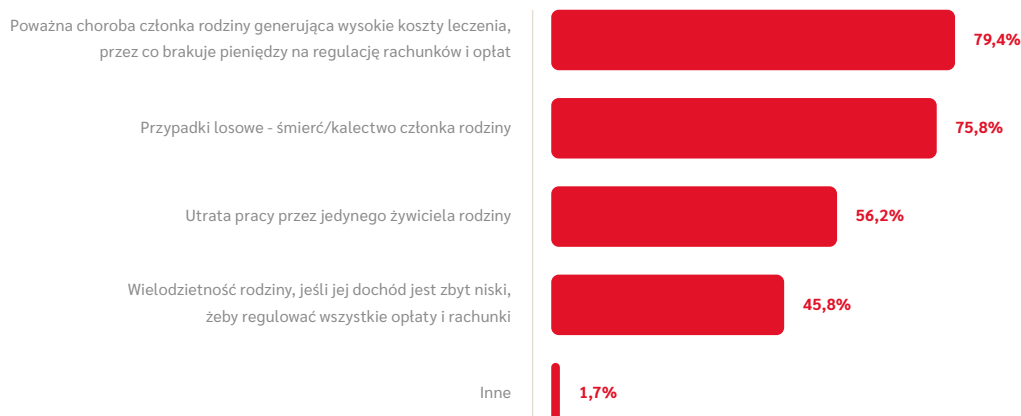
Tak, w 3 wyborach	76,6%	23,4%
Tak, w 2 wyborach	82,4%	17,6%
Tak, w 1 wyborach	73,6%	26,4%
Nie uczestczyłem/am	79,2%	20,8%

☐ Tak ☐ Nie

Dane na wykresach prezentują sumę odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „tak” oraz „zdecydowanie nie” i „nie”.

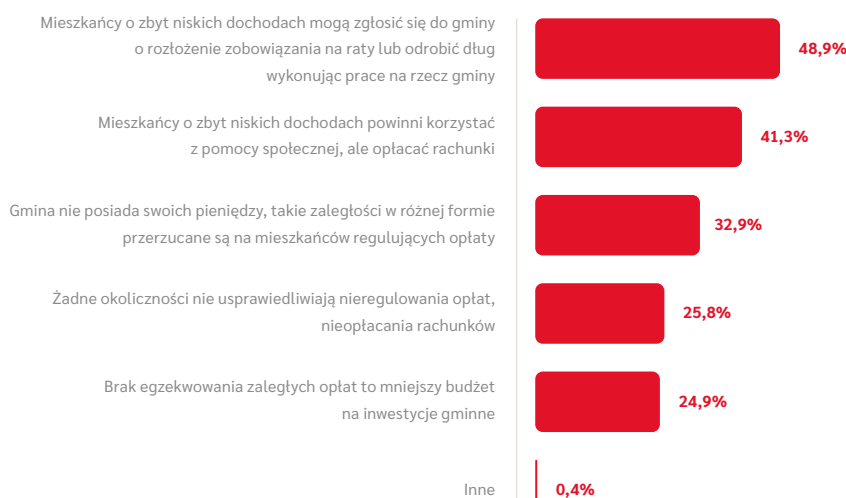
Najczęściej wskazywanym powodem ulgi dla mieszkańców jest poważna choroba członka rodziny skutkująca brakiem środków finansowych na zapłatę rachunków (79,4%). Dla ponad połowy badanych z tej grupy wystarczającym powodem do umorzenia zaległych opłat jest także utrata pracy przez jedynego żywiciela rodziny (56,2%).

W jakich sytuacjach Pana/i zdaniem władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od mieszkańców gminy? [pytanie skierowano tylko do osób, które zadeklarowały istnienie sytuacji, w których władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od mieszkańców. Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź, N=786]

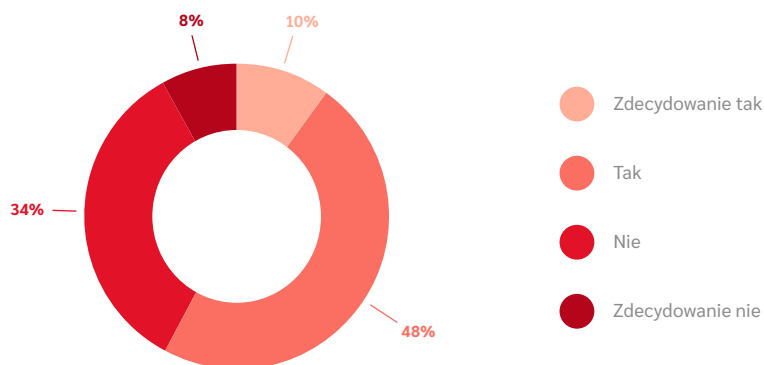
Z kolei wśród argumentów przeciwko takiemu rozwiązaniu przeważa możliwość rozłożenia zobowiązań na raty oraz wykonywania prac na rzecz gminy. Taką odpowiedź wskazuje 48,9% respondentów. Co czwarty badany nie znajduje żadnego usprawiedliwienia dla niepłacenia.

Dlaczego władze gminy nigdy nie powinny odstępować od egzekwowania zaległych opłat od mieszkańców gminy? [pytanie skierowano tylko do osób, które zadeklarowały brak sytuacji, w których władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od mieszkańców. Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź, N=225]

Dużo mniejszą wyrozumiałość badani mają wobec zadłużonych przedsiębiorców. Tylko nieco ponad połowa (58,3%) ankietowanych uważa, że istnieją sytuacje, w których zasadne jest zrezygnowanie z prób odzyskania od nich niezapłaconych środków. Grono osób przeciwnych takim działaniom jest wysokie i kształtuje się na poziomie 41,7%

Czy Pani/a zdaniem zdarzają się sytuacje, kiedy władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od przedsiębiorców działających na terenie gminy? [ogółem, N=1011]

Kobiety częściej niż mężczyźni akceptują istnienie sytuacji, w których władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od. Mniejsze poparcie dla tego rodzaju działań widoczne jest natomiast wśród osób w wieku 18-24 lata, a także wśród osób zamieszkujących duże miasta.

Czy Pani/a zdaniem zdarzają się sytuacje, kiedy władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od przedsiębiorców działających na terenie gminy? [N=1011]

PŁEĆ

Kobieta	60,6%	39,4%
Mężczyzna	55,8%	44,2%

POZIOM WYKSZTAŁCENIA

podstawowe/zawodowe	56,8%	43,2%
średnie/policealne	60,5%	39,5%
wyższe/licencjat	56,5%	43,5%

WIEK

18-24	52,2%	47,8%
25-34	56,4%	43,6%
35-44	59,2%	40,8%
45-54	61,7%	38,3%
55-64	59,6%	40,4%
65-74	57,3%	42,7%

MIEJSCE ZAMIESZKANIA

Wieś	59,7%	40,3%
Miasto do 20 tys.	63,2%	36,8%
Miasto od 21 do 100 tys.	59,2%	40,8%
Miasto od 101 do 500 tys.	53,8%	46,3%
Miasto powyżej 500 tys.	52,5%	47,5%

AKTYWNOŚĆ WYBORCZA

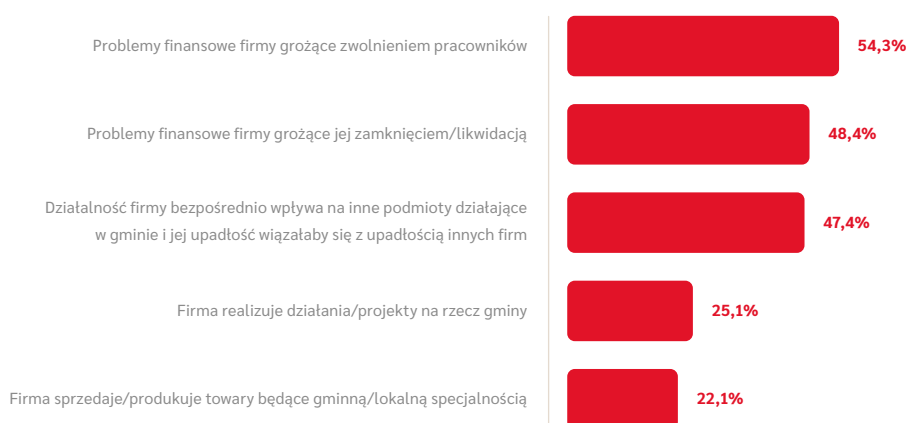
Tak, w 3 wyborach	59,8%	40,2%
Tak, w 2 wyborach	61,2%	38,8%
Tak, w 1 wyborach	58,3%	41,7%
Nie uczestczyłem/am	55,2%	44,8%

● Tak ● Nie

Dane na wykresach prezentują sumę odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „tak” oraz „zdecydowanie nie” i „nie”.

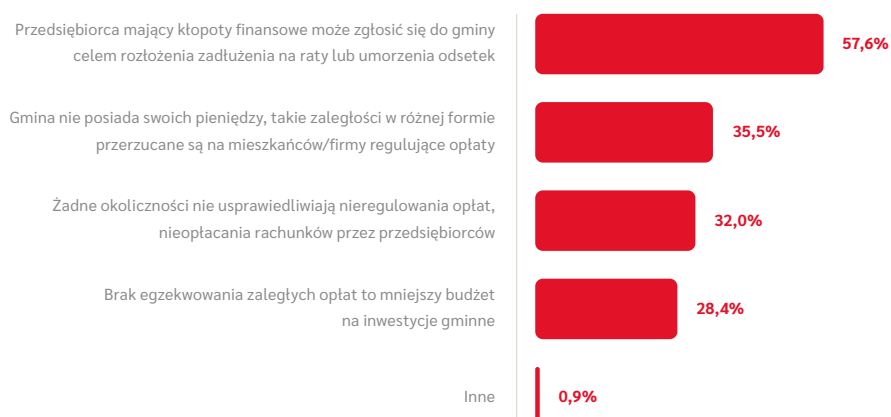
Najczęściej wskazywana sytuacja uprawniająca władze gminy do zaprzestania starań mających na celu odzyskanie zaległych opłat od przedsiębiorstw to problemy finansowe firmy mogące skutkować zwolnieniami pracowników (54,3%). Dla co czwartego badanego z tej grupy wystarczającym powodem do umorzenia długu jest także realizacja przez firmę projektów na rzecz gminy lub produkcja towarów będących lokalną specjalnością (25,1%).

W jakich sytuacjach Pana/i zdaniem władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od przedsiębiorstw działających na terenie gminy? [pytanie skierowano tylko do osób, które zadeklarowały brak sytuacji, w których władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od przedsiębiorstw. Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź. N=589]

Podobnie jak w przypadku długów mieszkańców, główny argument przeciwników unieważniania zaległych opłat przedsiębiorcom to możliwość rozłożenia zobowiązań na raty lub umorzenia odsetek (57,6%). Blisko 1/3 badanych nie znajduje żadnych okoliczności usprawiedliwiających niepłacenie.

Dlaczego władze gminy nigdy nie powinny odstępować od egzekwowania zaległych opłat od przedsiębiorstw działających na terenie gminy? [pytanie skierowano tylko do osób, które zadeklarowały brak sytuacji, w których władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od przedsiębiorstw. Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź. N=422]

Jakie działania powinna podejmować gmina celem odzyskania zaległych opłat od mieszkańców i przedsiębiorców?

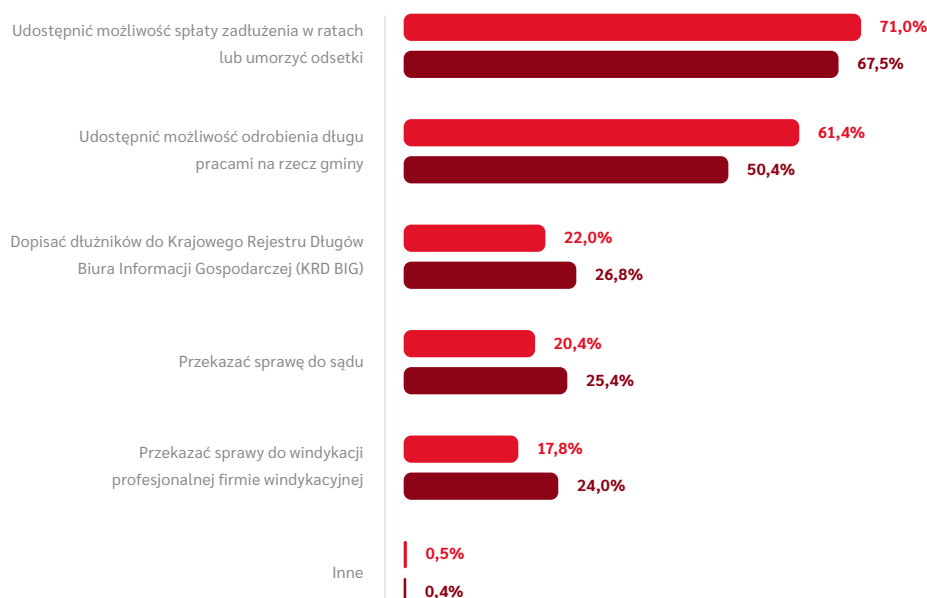
W przypadku obu grup dłużników (mieszkańców i przedsiębiorców) respondenci są zgodni, że gminy w celu odzyskania zaległych opłat powinny przede wszystkim udostępnić im możliwość spłaty w ratach lub umorzenie odsetek, a także udostępnić możliwość odrobienia długu pracami na rzecz gminy. Na kolejnych miejscach badani wskazywali: dopisanie dłużników do Krajowego Rejestru Długów, przekazanie sprawy do sądu i w końcu przekazanie sprawy do windykacji profesjonalnej firmie windykacyjnej.

Przy czym działania takie jak możliwość spłaty zadłużenia w ratach, umorzenia odsetek czy też odrobienia długu pracami na rzecz gminy były częściej wskazywane przez badanych jako odpowiednie wobec mieszkańców (odpowiednio 71% i 61,4%). Zaś działania polegające na dopisaniu dłużnika do KRD BIG SA, przekazaniu sprawy do sądu oraz skorzystaniu z profesjonalnej windykacji częściej wskazywano jako odpowiednie wobec przedsiębiorstw (odpowiednio: 26,8%, 25,4% oraz 24%).

Co ciekawe, mężczyźni częściej niż kobiety proponują przekazywanie zaległych opłat wyspecjalizowanym podmiotom, takim jak KRD BIG SA, sąd oraz firma windykacyjna. Kobiety zaś wskazują takie propozycje działań jak możliwość spłaty zadłużenia w ratach, umorzenia odsetek oraz odrobienia długu pracami na rzecz gminy.

Jakie działania mające na celu odzyskanie/wyegzekwowanie zaległych opłat powinny podejmować gminy?

[Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź. N=1011]

Wobec mieszkańców gminy

Wobec przedsiębiorstw działających na terenie gminy

KOMENTARZ EKSPERTA

Adam Łacki

prezes Zarządu Krajowego Rejestru Długów
Biura Informacji Gospodarczej SA

Według danych Ministerstwa Finansów, w I połowie 2022 r. zadłużenie wszystkich samorządów w Polsce wynosiło ok. 87,4 mld zł¹. Zaledwie 1/7 tej kwoty, czyli 12,4 mld zł, samorządy wpisały do Krajowego Rejestru Długów. A to i tak, jeśli uwzględnimy zadłużenie alimentacyjne wpisywane do rejestru przez gminy i ośrodki pieczy zastępczej w ramach obowiązku ustawowego. W przypadku innych zobowiązań, które mogłyby być wpisane, ale takiego obowiązku nie ma, samorządy częściej korzystają ze znacznie droższych i czasochłonnych rozwiązań, jak np. dochodzenie należności od dłużników w sądzie. Niedawne zmiany w Kodeksie postępowania cywilnego spowodowały jednak aż kilkukrotny wzrost kosztów sądowych, co dodatkowo nadszarpięło dość skromne już budżety samorządowe.

Tymczasem warto wiedzieć, że dłużnik wpisany do KRD traci wiarygodność finansową. Ma utrudniony dostęp do różnego rodzaju usług finansowych, począwszy od kredytów i pożyczek, po zakupy w systemie leasingowym i ratalnym, aż do usług abonamentowych. Często otrzymuje odmowę finansowania bądź ofertę na gorszych warunkach. Przez to wpis do KRD skutecznie motywuje go do uregulowania należności. Dla gminy jest to rozwiązanie tańsze i prostsze od klasycznej windykacji czy skomplikowanej i drogiej windykacji sądowej. A nasze badanie dodatkowo potwierdza, że jest też bardziej akceptowalne przez samych mieszkańców.

KOMENTARZ EKSPERTA

Katarzyna Mikołajczyk

kierownik zespołu wsparcia i obsługi klienta strategicznego
Krajowego Rejestru Długów Biura Informacji Gospodarczej SA

Bardzo korzystnym, lecz mam wrażenie niedocenianym przez gminy rozwiązaniem w zakresie współpracy z KRD jest możliwość „sprawdzania w trybie art. 25”. Artykuł 25 Ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych określa katalog podmiotów uprawnionych do otrzymywania informacji gospodarczych na szczególnych zasadach. Katalog ten obejmuje m.in. organy administracji publicznej. Włodarze gmin mogą więc z tego rozwiązania skorzystać w związku z prowadzonymi postępowaniami w sprawie udzielania ulgi w spłacie, czyli np. w przypadku, gdy dłużnik zgłosi się do gminy celem rozłożenia długu na raty. Gmina pobiera wówczas na temat dłużnika, bez konieczności uzyskiwania jego zgody, raport incognito, więc dłużnik nie dowiaduje się o tym, że został sprawdzony w bazie danych KRD. Raport o kondycji finansowej osoby czy firmy wnioskującej o raty czy częściowe umorzenie długu może znacznie ułatwić podjęcie dobrej decyzji, bo daje gminie wiedzę o tym, czy dany dłużnik będzie w stanie spłacić zadłużenie w niedalekiej przyszłości, czy nie.

KRD oferuje również gminom pełen wachlarz sprawdzonych i skutecznych narzędzi wspierających windykację (pieczętki prewencyjne, ulotki, plakaty, wezwania do zapłaty, dopisywanie dłużników czy powiadomienia o wpisie do rejestru). W ten sposób nie tylko zabezpiecza finanse gminy, ale też skutecznie mobilizuje dłużników do terminowego wywiązywania się ze zobowiązań.

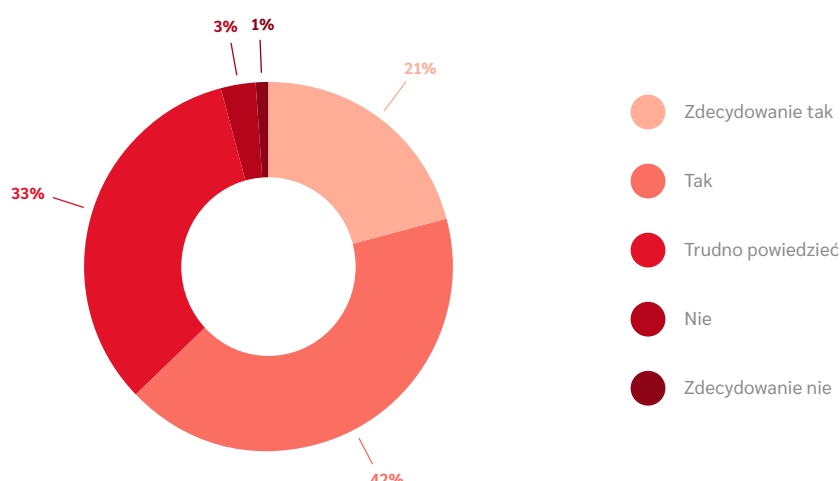
¹ <https://www.gov.pl/web/finanse/pierwsza-polowa-2022-r-przyniosla-samorzadom-dobre-wyniki-finansowe>

Dobry gospodarz – na jakiego wójta, burmistrza i prezydenta zagłosowaliby Polacy?

Badanie wykazało, że władze, którzy dbają o finanse gminy, są pozytywnie postrzegani przez mieszkańców. Wiele respondentów dostrzega też bezpośrednie korzyści wynikające z podejmowanych działań windykacyjnych, jeśli miałyby one służyć interesom całej gminy.

I tak: większość Polaków (62,8%) zgadza się ze stwierdzeniem, że władze, które podejmują działania mające na celu odzyskanie zaległych opłat od mieszkańców i przedsiębiorstw – są dobrym gospodarzem. Przeciwnego zdania jest tylko 4,1% badanych. Co trzecia osoba miała natomiast problem z zajęciem jednoznacznego stanowiska w tej sprawie

Czy Pana/i zdaniem fakt, że władze gminy podejmują działania zmierzające do odzyskania zaległych opłat, potrzebnych na finansowanie wielu ważnych dla mieszkańców celów, świadczy o tym, że są dobrym gospodarzem? [ogółem, N=1011]

KOMENTARZ EKSPERTA

Małgorzata Kern

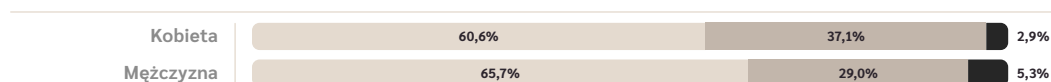
przewodnicząca KRF Skarbników,
skarbnik miasta Chorzów

Faktycznie pozytywnie zaskakującą informacją jest poparcie mieszkańców dla działań mających na celu odzyskanie zaległych należności (62,8% respondentów) potwierdzające status wójta, burmistrza, prezydenta jako dobrego gospodarza. Powinno to zmniejszyć obawy władz, że takie działania prowadzą do spadku poparcia dla nich.

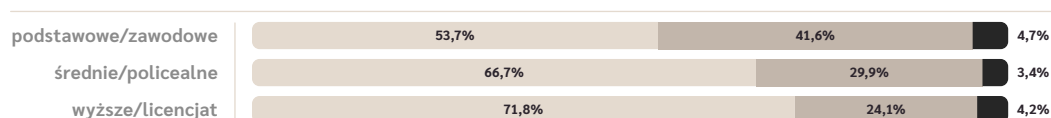
Z pozytywną oceną działań windykacyjnych na rzecz gminy częściej zgadzają się mężczyźni, osoby powyżej 55. roku życia, z wykształceniem wyższym oraz deklarujące uczestnictwo w trzech ostatnich wyborach gminnych/samorządowych.

Czy Pana/i zdaniem fakt, że władze gminy podejmują działania zmierzające do odzyskania zaległych opłat, potrzebnych na finansowanie wielu ważnych dla mieszkańców celów, świadczy o tym, że są dobrym gospodarzem? [dane na wykresach prezentują sumę odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „tak” oraz „zdecydowanie nie” i „nie”, N=1011]

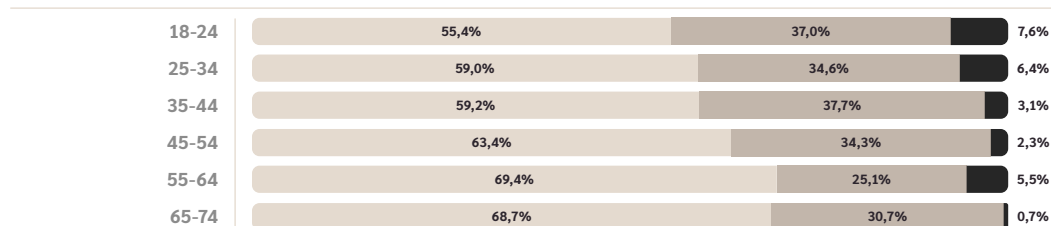
PŁEĆ

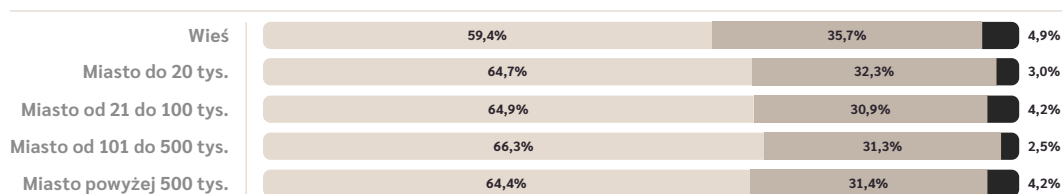
POZIOM WYKSZTAŁCENIA

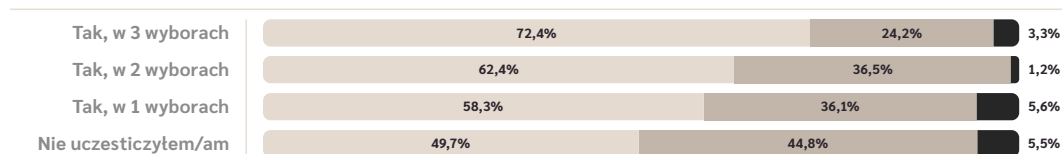
WIEK

MIEJSCE ZAMIESZKANIA

AKTYWNOŚĆ WYBORCZA

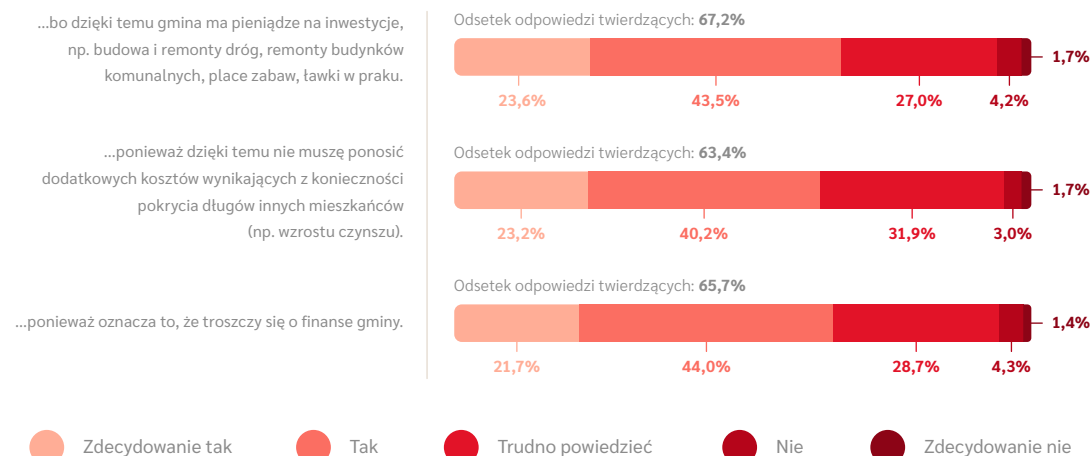

Dane na wykresach prezentują sumę odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „tak” oraz „zdecydowanie nie” i „nie”.

A na jakiego wójta, burmistrza lub prezydenta zagłosowałoby Polacy? Większość, bo 67,2%, głosowałoby na takiego, który stara się odzyskać zaległe opłaty od gminnych dłużników, ponieważ oznacza to więcej środków na inwestycje – budowę dróg, place zabaw, remonty budynków czy renowację parków.

Druga pod względem ważności stwierdzeń jest troska o finanse gminy (65,7%). Trzeci – fakt, że dzięki działaniom wójta, burmistrza lub prezydenta, nie trzeba ponosić dodatkowych kosztów, czyli płacić za długi innych mieszkańców (63,4%).

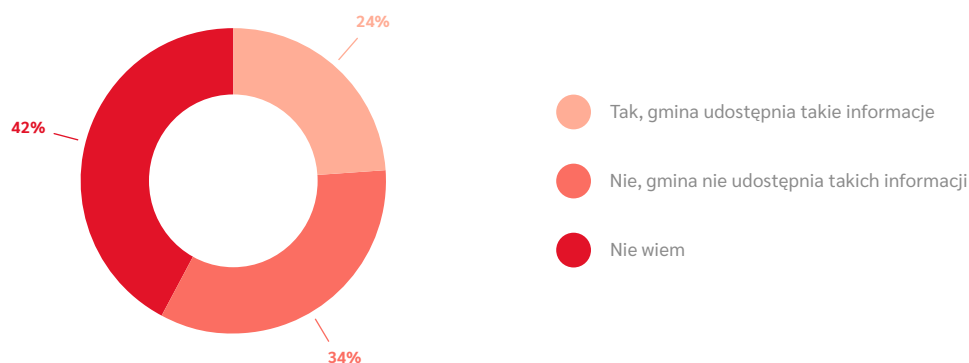
Zagłosowałabym/abym w wyborach samorządowych na wójta, burmistrza lub prezydenta, który podejmuje działania mające na celu odzyskanie zaległych opłat od gminnych dłużników... [ogółem, N=1011]

Informacje na temat sposobów zarządzania budżetem gminy

Badanie wykazało, że gminy są nieco gorzej oceniane przez mieszkańców, jeśli chodzi o kwestię rzetelnego informowania, o tym, w jaki sposób zarządzają budżetem. Zaledwie co czwarty Polak (24%) jest zdania, że gmina w wystarczający sposób dzieli się taką wiedzą z mieszkańcami. Co trzeci badany (34,2%) wyraził przeciwną opinię, natomiast najliczniejszą grupę respondentów (41,7%) stanowiły osoby niezdecydowane.

Czy Pana/i zdaniem gmina w wystarczający sposób informuje o sposobie zarządzania finansami gminy (źródłach przychodów, pozyskiwania źródeł finansowania, zapewnienia wpływów do budżetu)? [ogółem, N=1011]

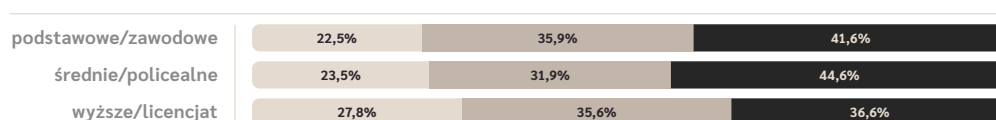
Najbardziej niezdecydowaną grupą respondentów w tym zakresie są kobiety, osoby powyżej 45. roku życia, posiadające wykształcenie podstawowe, zawodowe, średnie lub policealne, osoby nieuczestniczące w wyborach oraz zamieszkujące miasta powyżej 500 tys. mieszkańców (powyżej 50% wskazań).

Czy Pana/i zdaniem gmina w wystarczający sposób informuje o sposobie zarządzania finansami gminy (źródłach przychodów, pozyskiwaniu źródeł finansowania, zapewnieniu wpływów do budżetu)? [ogółem, N=1011]

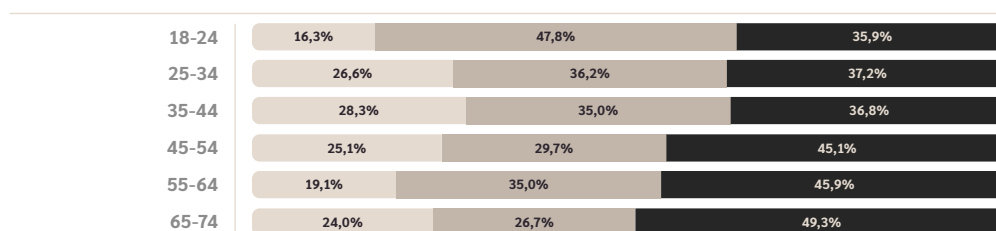
PŁEĆ

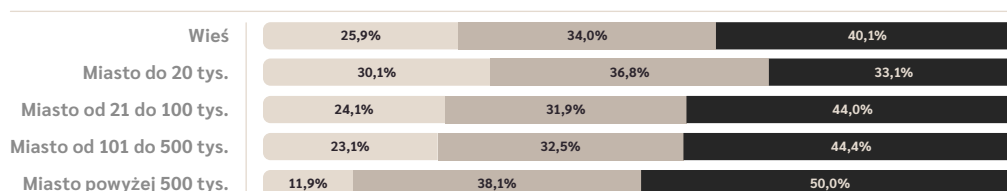
POZIOM WYKSZTAŁCENIA

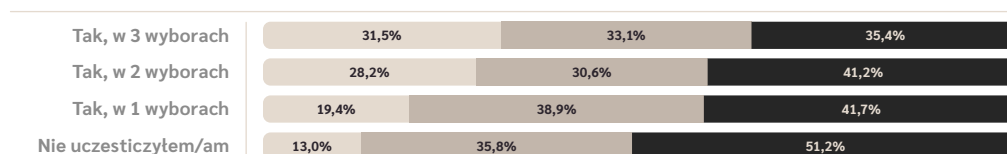
WIEK

MIEJSCE ZAMIESZKANIA

AKTYWNOŚĆ WYBORCZA

Tak, gmina udostępnia takie informacje

Nie, gmina nie udostępnia takich informacji

Nie wiem

A close-up photograph of a hand holding a red ballot paper, set against a blurred background of a person in a suit. The entire image is overlaid with a semi-transparent red filter.

Część II

Profil aktywnego wyborcy

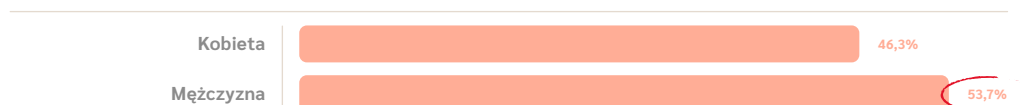
Na podstawie wyników badania
„Polacy wobec dłużników gminnych”

Kim są aktywni wyborcy?

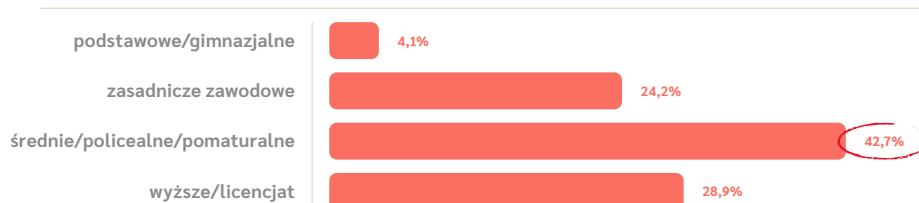
Aktywni wyborcy to osoby, które zadeklarowały uczestnictwo w trzech ostatnich wyborach gminnych/samorządowych (wójtów, burmistrzów, rad gminy lub powiatu). Stanowią one 50,2% ogółu badanych. W tej grupie dominują mężczyźni, osoby w wieku 55+, z wykształceniem średnim, policealnym lub pomaturalnym. Większość z nich to mieszkańcy miast (60%).

Profil aktywnego wyborcy [N=508]

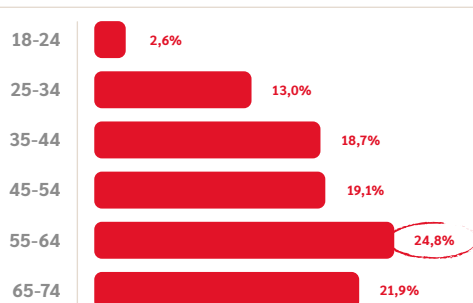
PŁEĆ

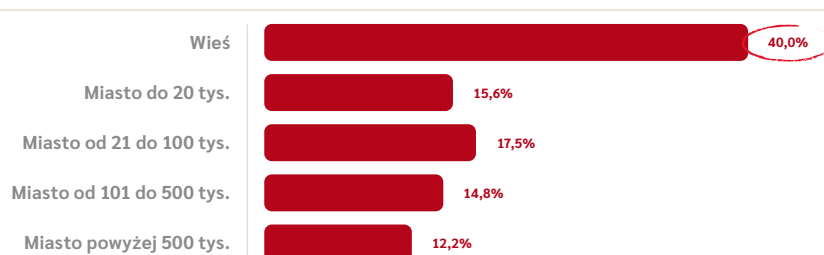
POZIOM WYKSZTAŁCENIA

WIEK

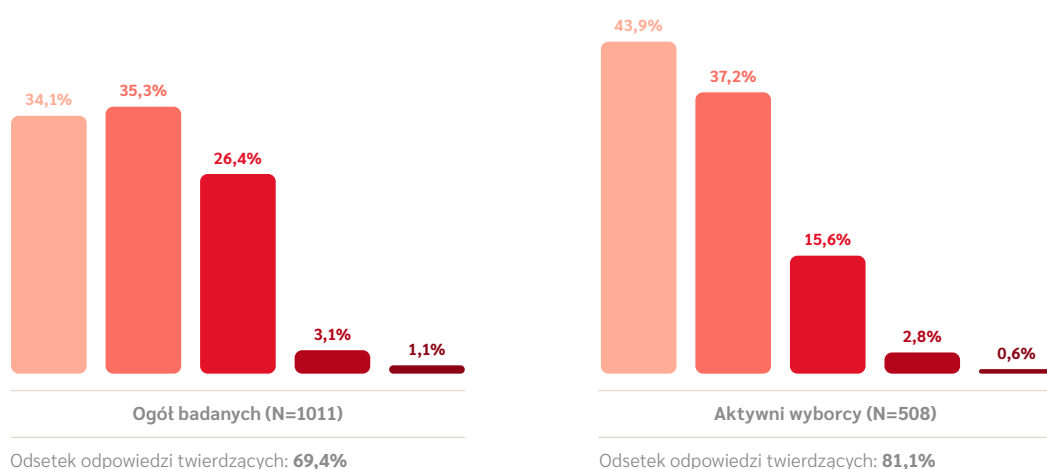
MIEJSCE ZAMIESZKANIA

Większe poparcie dla działań windykacyjnych

Aż 81,1% aktywnych wyborców popiera działania władz gminy mające na celu odzyskanie zaległych opłat od gminnych dłużników. W przypadku całej populacji badanych takiego poparcia udzieliło 69,4% respondentów. Różnica wynosi więc 11,7 punktów procentowych. Aktywni wyborcy rzadziej niż pozostali udzielali odpowiedzi „trudno powiedzieć” (15,6% względem 26,4%).

Czy Pana/i zdaniem władze gminy powinny podejmować skuteczne działania mające na celu odzyskanie/egzekwowanie zaległych opłat od gminnych dłużników? [N=508]

● Zdecydowanie tak
 ● Tak
 ● Trudno powiedzieć
 ● Nie
 ● Zdecydowanie nie

KOMENTARZ EKSPERTA

Małgorzata Kern

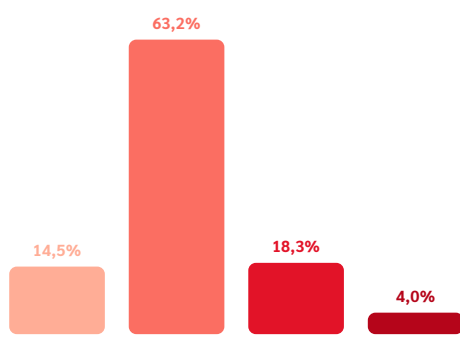
przewodnicząca KRF Skarbników,
skarbnik miasta Chorzów

Badanie potwierdziło, że aktywni wyborcy są „dojrzałym społeczeństwem” i popierają działania windykacyjne wobec dłużników, mając świadomość uszczerbku w kasie gminnej, przy jednoczesnym poparciu dla „łagodnego” traktowania dłużnika, najpierw proponując ulgi w spłacie (rozłożenie na raty), a dopiero potem wprowadzanie działań bardziej radykalnych. Taka konkluzja nadal potwierdza akceptację dla kierunku odzyskiwania należności jako synonimu dobrego zarządzania finansami.

Za umorzeniem długu - w uzasadnionych sytuacjach

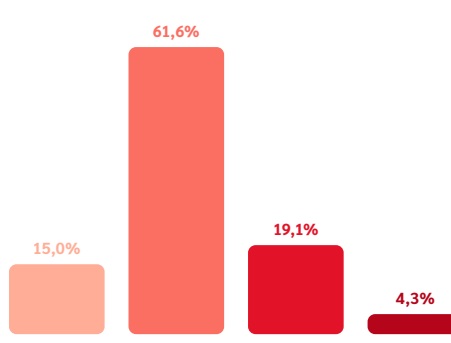
Aktywni wyborcy, podobnie jak pozostali, dostrzegają sytuacje, w których warto zaniechać działań mających na celu odzyskanie zaległych opłat od mieszkańców (76,6%) oraz przedsiębiorstw (59,8%). Umorzenie długu w przypadku mieszkańców jest zasadne, zdaniem tej grupy badanych, w sytuacji poważnej choroby (80,7%), a także śmierci lub kalectwa członka rodziny (80,5%).

Czy Pana/i zdaniem zdarzają się sytuacje, kiedy władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od mieszkańców gminy? [N=508]

Ogół badanych (N=1011)

Odsetek odpowiedzi twierdzących: 77,7%

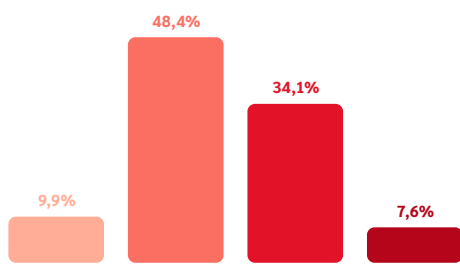
Aktywni wyborcy (N=508)

Odsetek odpowiedzi twierdzących: 76,6%

● Zdecydowanie tak
 ● Tak
 ● Nie
 ● Zdecydowanie nie

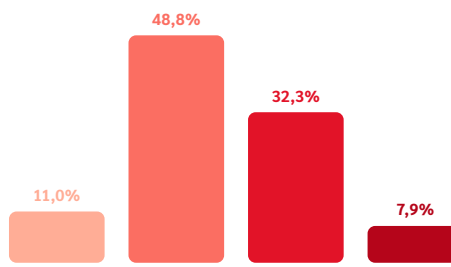
W przypadku przedsiębiorstw powodem mogą być problemy finansowe grożące zwolnieniem pracowników (56,9%), a także sytuacja, w której upadłość firmy pociągnęłaby za sobą upadłości innych podmiotów (52%).

Czy Pana/i zdaniem zdarzają się sytuacje, kiedy władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od przedsiębiorców? [N=508]

Ogół badanych (N=1011)

Odsetek odpowiedzi twierdzących: 58,3%

Aktywni wyborcy (N=508)

Odsetek odpowiedzi twierdzących: 59,8%

● Zdecydowanie tak
 ● Tak
 ● Nie
 ● Zdecydowanie nie

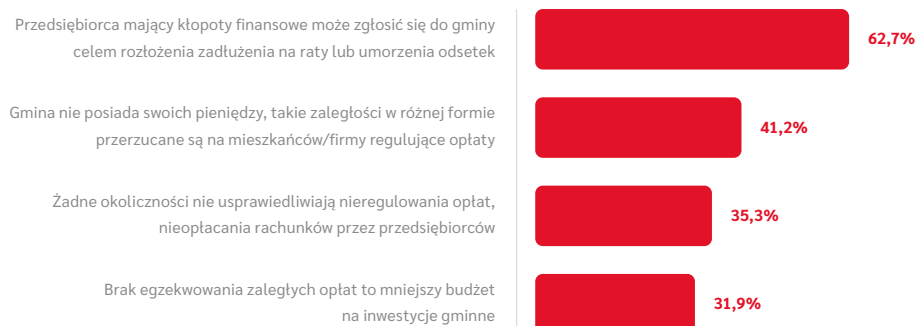
Aktywni wyborcy będący przeciwnikami umarzania długów mieszkańcom (23,4%) argumentują to głównie możliwością rozłożenia zobowiązania na raty, odrobienia długu na drodze wykonywania prac społecznych oraz korzystania z pomocy społecznej celem opłacenia swoich rachunków.

Dlaczego władze gminy nigdy nie powinny odstępować od egzekwowania zaległych opłat od mieszkańców gminy? [Pytanie skierowano tylko do osób, które zadeklarowały brak sytuacji, w których władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od mieszkańców. Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź. N=119]

Aktywni wyborcy będący przeciwnikami umarzania długów przedsiębiorcom (40,2%), również, podobnie jak w przypadku mieszkańców, argumentują to przede wszystkim możliwością rozłożenia zadłużenia na raty (62,7%).

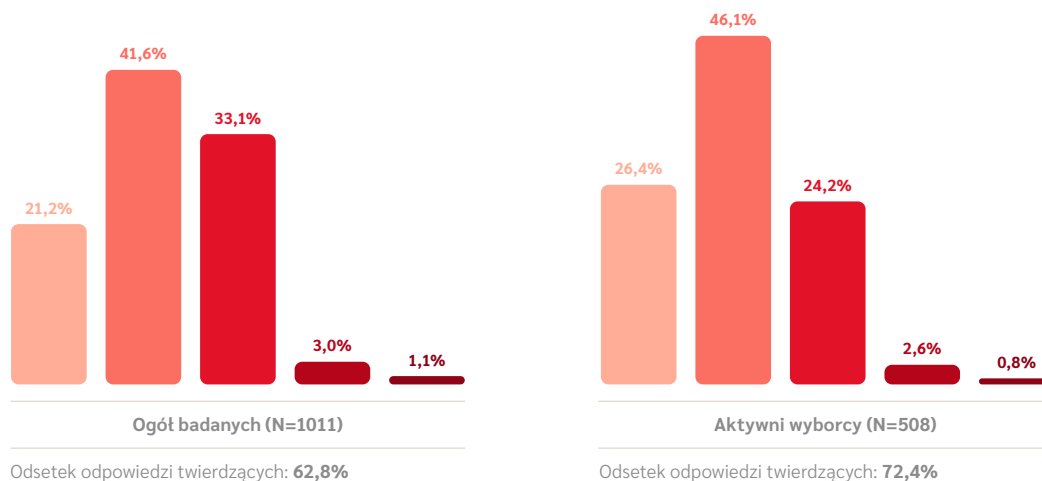
Dlaczego władze gminy nigdy nie powinny odstępować od egzekwowania zaległych opłat od przedsiębiorstw działających na terenie gminy? [Pytanie skierowano tylko do osób, które zadeklarowały brak sytuacji, w których władze gminy powinny odstąpić od egzekwowania zaległych opłat od przedsiębiorstw. Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź. N=204]

Lepsza ocena gospodarza

Aktywni wyborcy w większym stopniu niż pozostali (różnica na poziomie 9,6 punktów procentowych) uważają, że dobry gospodarz to taki, który dąży do odzyskania zaległych opłat od gminnych dłużników (72,4%). W przypadku ogółu ten odsetek również kształtował się na wysokim poziomie 62,8%.

Czy Pana/i zdaniem fakt, że władze gminy podejmują działania zmierzające do odzyskania zaległych opłat, potrzebnych na finansowanie wielu ważnych dla mieszkańców celów, świadczy o tym, że są dobrym gospodarzem? [N=508]

● Zdecydowanie tak ● Tak ● Trudno powiedzieć ● Nie ● Zdecydowanie nie

Aktywni wyborcy, częściej niż pozostali, byliby skłonni zagłosować na wójta, burmistrza lub prezydenta, który podejmuje działania mające na celu odzyskanie zaległych opłat od gminnych dłużników.

Zagłosowałabym/abym w wyborach samorządowych na wójta, burmistrza lub prezydenta, który podejmuje działania mające na celu odzyskanie zaległych opłat od gminnych dłużników... [ogół badanych N=1011 względem aktywni wyborcy N=508]

● Zdecydowanie tak ● Tak ● Trudno powiedzieć ● Nie ● Zdecydowanie nie

Większa wiedza o finansach gminy

Aktywni wyborcy w większym stopniu deklarują, że są dobrze poinformowani o sposobie zarządzania budżetem gminy. 31,5% z nich uważa, że gmina udziela na ten temat wystarczających informacji, podczas gdy w przypadku ogółu badanych takiej odpowiedzi udzieliło 24% respondentów. W gronie aktywnych wyborców mniej z nich udzieliło odpowiedzi „nie wiem” (35,4% względem 41,7% ogółu).

Czy Pani/Pana zdaniem gmina w wystarczający sposób informuje o sposobie zarządzania finansami gminy (źródłach przychodów, pozyskiwania źródeł finansowania, zapewnienia wpływów do budżetu)? [ogół badanych N=1011, aktywni wyborcy N=508]

KOMENTARZ EKSPERTA

Małgorzata Kern

przewodnicząca KRF Skarbników,
skarbnik miasta Chorzów

Niestety tylko 31,5% aktywnych wyborców uważa, że gmina właściwie informuje o sposobie zarządzania budżetem. Ten wynik, z mojego punktu widzenia, jako skarbnika, jest bardzo cenny. Ale też jednocześnie trochę trudny do zrealizowania. Oczywiście chcemy, aby nasi mieszkańcy czuli się jak najlepiej poinformowani. Trzeba jednak mieć świadomość, że budżetu nie da się przedstawić w dwóch prostych slajdach, a osoba zainteresowana musiałaby wykazać więcej cierpliwości, aby chociażby ogólnie przejrzeć budżet – a to już kłopotliwe. Co nie oznacza, że cały czas pracujemy nad takim przekazem informacji finansowych, aby był jak najbardziej przejrzysty – na przykład prezentacje dotyczące projektu budżetu na rok kolejny czy wykonania budżetu za rok ubiegły.

Część III

Zadłużenie wobec gmin

Struktura zadłużenia

Na koniec lipca 2022 r. zadłużenie konsumentów i przedsiębiorców wobec gmin wpisane do Krajowego Rejestru Długów Biura Informacji Gospodarczej wynosiło 12,4 mld zł. Jest to jednak ułamek łącznej wartości całego długu, jaki mają wszystkie samorządy w Polsce (w I połowie 2022 r. było to ok. 87,4 mld zł – wg danych Ministerstwa Finansów). Według prognoz, zadłużenie JST na koniec 2022 r. może sięgnąć nawet 106 mld zł.

Samorządy i jednostki im podległe wpisują do rejestru dłużników w siedmiu obszarach:

- długi alimentacyjne w ramach obowiązku ustawowego,
- długi mieszkaniowe,
- mandaty za jazdę bez biletu komunikacją,
- długi związane z gospodarowaniem wodnym,
- długi wobec instytucji kulturalnych,
- opłaty parkingowe.

Obszar, którego dotyczą zobowiązania	Zadłużenie
Zadłużenie alimentacyjne wpisywane do KRD przez gminy i ośrodki pieczy zastępczej w ramach obowiązku ustawowego	10,5 mld zł
Miasta, gminy, powiaty, jednostki wojewódzkie	1,1 mld zł
Transport pasażerski	513 mln zł
Mieszkaniowy/nieruchomości	250 mln zł
Gospodarka wodna, wodociągi	6,1 mln zł
Instytucje kulturalne	2,8 mln zł

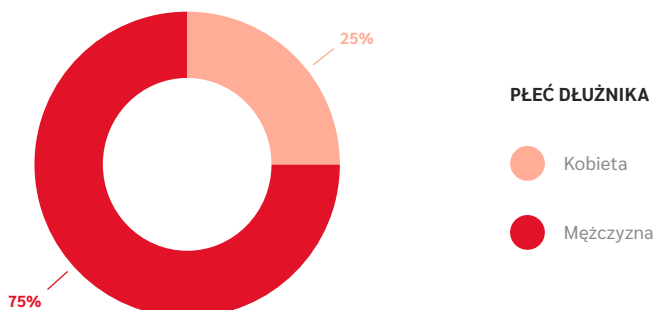
Największą wartość (obok długów alimentacyjnych) mają długi administracyjne, których wysokość przekracza 1,1 mld zł. W skład tych zobowiązań wchodzi mandaty straży miejskiej, opłaty z tytułu użytkowania wieczystego (a od lutego 2019 r. opłata przekształceniowa), opłaty z tytułu dzierżaw, renty planistyczne, wykonania przyłącza kanalizacyjnego/wodociągowego, opłaty za umieszczanie reklam, etc.

Większość całej kwoty wpisanej do KRD, stanowią zobowiązania konsumentów – 12,3 mld zł. Jedynie 64,5 mln zł to długi spółek i jednoosobowych działalności gospodarczych – 85,8 mln zł. Również pod względem liczby dłużników największą grupę stanowią osoby fizyczne: 628 925 (wobec 1968 przedsiębiorców).

Średnie zadłużenie jednego dłużnika wynosi 20 119 zł, przy czym średnie zadłużenie konsumenta to 20 079 zł, a średnie zadłużenie przedsiębiorstwa – 30 229 zł.

Zadłużenie konsumentów

75% zadłużonych wobec gmin konsumentów stanowią mężczyźni - 470 101 osób (względem 158 824 kobiet). Mają na koncie 11 razy większe zadłużenie niż kobiety (11,3 mld zł wobec 1 mld zł).

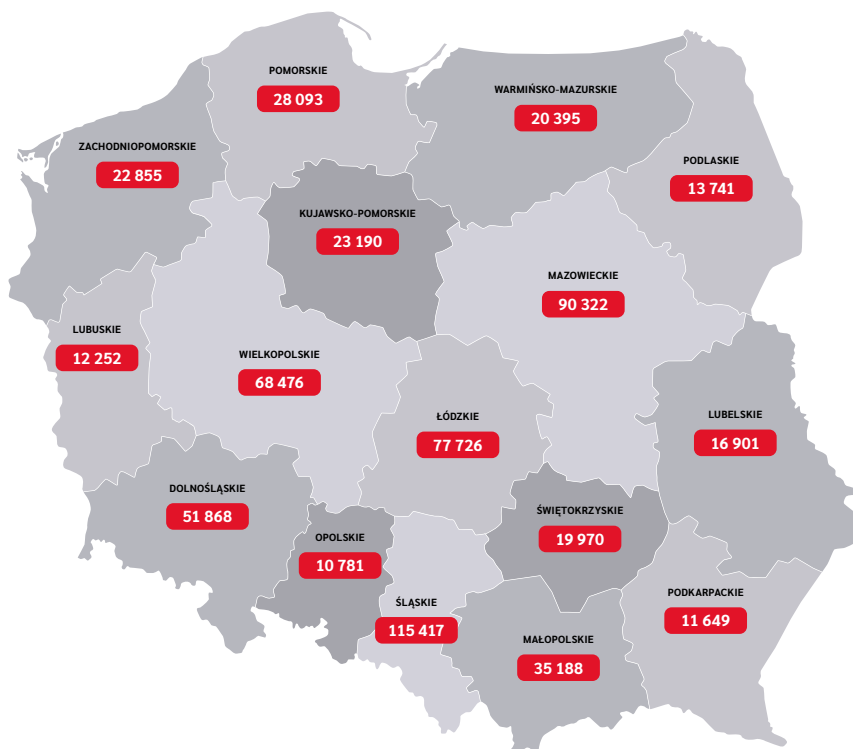
W podziale na wiek największą grupę osób zadłużonych stanowią dłużnicy w wieku 36-45 lat. Największe łączne zadłużenie należy jednak do osób w wieku 46-55 lat.

Przedział wiekowy	Liczba dłużników	Zadłużenie	Średnie zadłużenie dłużnika
< 18	2 698	1 218 647,29 zł	451,98 zł
18-25	47 672	71 741 887,92 zł	1 507,28 zł
26-35	140 633	1 150 108 146,96 zł	8 284,62 zł
36-45	179 226	4 267 347 775,58 zł	24 339,78 zł
46-55	143 881	4 438 706 530,01 zł	31 544,75 zł
56-65	83 904	1 797 484 296,34 zł	21 916,04 zł
> 65	26 978	341 936 098,22 zł	12 898,54 zł

Pod względem wielkości miejsca zamieszkania najmniej liczną grupę dłużników stanowią mieszkańcy wsi i małych miejscowości (do 5000 osób) – 20 211 dłużników. Najliczniejsza grupa to mieszkańcy największych aglomeracji (pow. 300 tys. mieszkańców) – 119 624 dłużników.

Liczba mieszkańców	Liczba dłużników	Zadłużenie	Średnie zadłużenie dłużnika
<0-5000	20 211	229 142 677,48 zł	11 281,50 zł
<5000-10000	22 830	662 764 693,68 zł	29 534,40 zł
<10000-20000	58 080	1 665 932 179,34 zł	29 134,04 zł
<20000-50000	62 044	1 551 078 371,74 zł	25 589,62 zł
<50000-100000	107 957	2 582 154 431,89 zł	24 337,19 zł
<100000-300000	76 897	1 777 329 886,99 zł	23 780,21 zł
<300000...	119 624	2 174 957 127,52 zł	18 348,80 zł

Najwięcej dłużników gminnych zamieszkuje województwa: śląskie: 115 417, mazowieckie: 90 322 i łódzkie: 77 726. Najmniej: świętokrzyskie: 10 101, opolskie 10 781 i podkarpackie 11 649.

Pod względem wartości zadłużenia najwięcej przeterminowanych zobowiązań wobec gmin mają mieszkańcy województwa śląskiego: 1,7 mld zł, mazowieckiego 1,5 mld zł i dolnośląskiego 1,2 mld zł. Najmniej: świętokrzyskiego: 272 mln zł, opolskiego 323 mln zł i podlaskiego 351 mln zł.

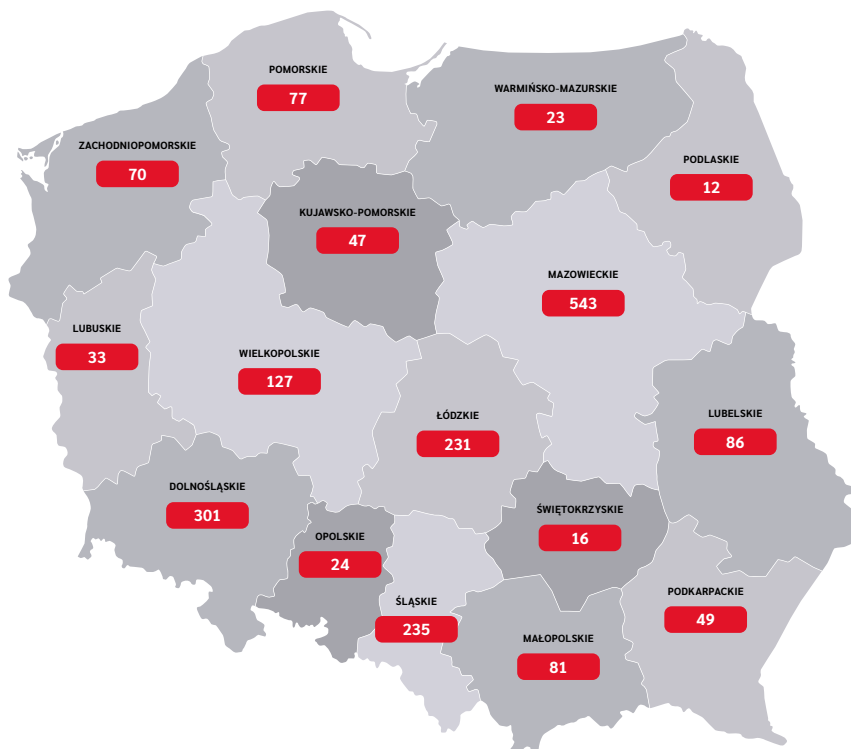

Zadłużenie przedsiębiorców

Do Krajowego Rejestru Długów wpisanych jest 1 968 przedsiębiorstw zadłużonych wobec gmin. Łączna wartość ich przeterminowanych zobowiązań finansowych wynosi 64,5 mln zł. Większość tej sumy – 52,8 mln zł – muszą uregulować spółki prawa handlowego. Ale pod względem liczby zadłużonych przeważają jednoosobowe działalności gospodarcze: 1 016 podmiotów.

Forma prawna	Liczba dłużników	Zadłużenie	Średnie zadłużenie dłużnika
Jednoosobowa działalność gospodarcza	11 122	11 085 254,01 zł	10 872,01 zł
Przedsiębiorstwa i instytucje	10 865	52 785 148,55 zł	57 287,68 zł
Spółka cywilna	8 827	614 571,06 zł	22 529,44 zł

Najwięcej niepłacących przedsiębiorców działa w województwach: mazowieckim: 543, dolnośląskim 301 i śląskim 235. Najmniej w: podlaskim: 12 świętokrzyskim: 16 i warmińsko-mazurskim: 23.

Pod względem wartości zadłużenia, dominują województwa: łódzkie: 24 mln zł, mazowieckie: 12 mln zł oraz śląskie 10,6 mln zł. Najmniej problemów z regulowaniem zobowiązań finansowych wobec gmin mają przedsiębiorcy z województw: świętokrzyskiego: 64 tys. zł, podlaskiego 82,5 tys. zł i opolskiego 127 tys. zł.

Najwięcej dłużników gminnych działa w branży handlowej (474). Najwyższe łączne zadłużenie mają natomiast dłużnicy z branży budowlanej (12,8 mln zł).

Co mogłoby poprawić sytuację finansową gmin?

Skuteczną metodą walki z nierzetelnymi płatnikami mogłoby być **regularne wpisywanie dłużników do Krajowego Rejestru Długów**. Nasze badanie wykazało, że taką metodę odzyskiwania należności od mieszkańców akceptuje 22% respondentów, a od przedsiębiorców 26,8% – to więcej niż w przypadku przekazania sprawy do sądu czy firmy windykacyjnej. Dłużnicy wpisani do KRD mają utrudniony dostęp do usług finansowych, abonamentów, zakupów na raty. Chcą szybko zniknąć z rejestru, wiedząc z czym wiąże się wpis, więc regulują zobowiązanie.

Kolejną metodą ochrony finansów gminy jest **sprawdzanie, czy dany konsument albo przedsiębiorca widnieje na liście dłużników**. Jeśli tak, to znaczy, że posiada już przeterminowane zobowiązania. Istnieje wówczas duże niebezpieczeństwo, że nie będzie w stanie spłacić nowych zobowiązań albo że będzie mieć problem z terminowym regulowaniem płatności rozłożonych na raty. Gminy tylko w niewielkim stopniu korzystają z tego rozwiązania. W ciągu ostatnich 5 lat pobrały jedynie 46,5 tys. raportów na temat konsumentów i przedsiębiorców.

Rok	Liczba pobranych raportów
2018	11 122
2019	10 865
2020	8 827
2021	9 909
2022	5 786

Wśród innych popularnych działań prewencyjnych jest **też monitorowanie sytuacji finansowej przedsiębiorcy**. To usługa, która pozwala na zautomatyzowane śledzenie sytuacji finansowej wybranych firm. Stale aktualizowane informacje o wszystkich zdarzeniach związanych z wypłacalnością klientów i kontrahentów, dają gwarancję skutecznej ochrony przed problemami finansowymi partnerów handlowych.

Kolejnym narzędziem, które pozwala nie tylko uchronić się przed nierzetelnymi kontrahentami, ale także pomaga w utrzymaniu płynności finansowej są **pieczęcie prewencyjne i informacyjne**. Zabezpieczają one finanse wierzyciela i mobilizują klientów do terminowego wywiązywania się ze zobowiązań.

PRZYKŁAD PIECZĘCI INFORMACYJNEJ

W zarządzaniu finansami wspiera
nas Krajowy Rejestr Długów
Biuro Informacji Gospodarczej SA
www.krd.pl

KOMENTARZ EKSPERTA

Marcin Smala

wiceprezes Zarządu Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej
im. Jerzego Regulskiego

W sytuacji uszczuplenia dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego w związku ze zmianami podatkowymi oraz trudniejszą sytuacją gospodarczą, czyli okolicznościami niezależnymi od decyzji poszczególnych gmin warto skierować uwagę także na działania, na które samorządy mają większą możliwość oddziaływania. Wspólnota lokalna to również wspólna troska o stan finansów gminy warunkujący np. późniejsze koszty usług komunalnych czy możliwości inwestycji. Wysiłek włożony w profesjonalne monitorowanie oraz egzekwowanie zaległości z tytułu podatków i opłat lokalnych, szybkie i z wykorzystaniem zróżnicowanych narzędzi prawnych i technicznych pomaga w kreowaniu sprawiedliwego środowiska lokalnego rozwoju, w którym partycypują wszyscy mieszkańcy i przedsiębiorcy. Ta świadomość, jak pokazują niniejsze badania, jest większa u osób aktywnych, np. uczestniczących w wyborach samorządnych. Warto przy tym, planując działania i ich komunikację, mieć na uwadze, że wielu mieszkańców wciąż odczuwa niewystarczające informowanie ich o sposobie zarządzania finansami gminy.

KOMENTARZ EKSPERTA

Marlena Kunikowska

skarbnik Miasta i Gminy Sanniki

Jako skarbnik gminy zobowiązana jestem do szczególnej dbałości o finanse publiczne. Dlatego wspieram wszelkie inicjatywy, które mogą wpłynąć na skuteczne działania służące odzyskaniu zaległych należności od dłużników gminnych. Wychodząc poza standardy, nasza gmina podjęła współpracę z Krajowym Rejestrem Długów. Wspieramy działanie takich firm, ponieważ za ich pośrednictwem możemy zdyscyplinować niesolidnych płatników do regulowania zaległości, czego niektórzy całymi latami próbują uniknąć. Uważam, że dopisywanie dłużników do Krajowego Rejestru Długów jest jednym ze skuteczniejszych narzędzi, które jednostka samorządu terytorialnego może wykorzystać do ściągnięcia gminnych należności. Swoje spostrzeżenia opieram na kilkuletniej współpracy z Krajowym Rejestrem Długów.

KOMENTARZ EKSPERTA

Katarzyna Mikołajczyk

kierownik zespołu wsparcia i obsługi klienta strategicznego
Krajowego Rejestru Długów Biura Informacji Gospodarczej SA

Z naszych obserwacji wynika, że wiele problemów finansowych gmin można by rozwiązać w prosty sposób (przy wykorzystaniu dostępnych na rynku szybkich i niedrogich narzędzi prewencyjnych i windykacyjnych), a wiele decyzji finansowych mogłoby zostać podjętych na podstawie rzetelnych informacji czy pobranych raportów. Z różnych względów samorządy nie sięgają po takie rozwiązania lub robią to w bardzo ograniczonym stopniu. Mamy nadzieję, że nasz raport przybliżył Państwu wszystkie możliwości współpracy z KRD i wskazał różne kierunki działań, w celu ochrony finansów gminy przed nierzetelnymi płatnikami.

Dodatkowym argumentem za wdrożeniem takich działań są wyniki naszych badań, które jasno wskazują, że mieszkańcy mają świadomość konieczności ochrony finansów gminy, wyrażają poparcie dla egzekwowania przeterminowanych należności i dobrze oceniają aktywną postawę władz w tym zakresie.

Zachęcamy do współpracy oraz do zadawania pytań.

Katarzyna Kliś

tel. 697 650 304

województwa: dolnośląskie, mazowieckie

Paulina Misiarz

tel. 885 250 988

województwa: wielkopolskie, łódzkie, lubelskie, opolskie, podkarpackie

Przemysław Różycki

tel. 691 901 489

województwa: śląskie, świętokrzyskie, małopolskie

Paweł Wilas

tel. 661 110 259

województwa: pomorskie, zachodniopomorskie, warmińsko-mazurskie, podlaskie,
kujawsko-pomorskie, lubuskie

